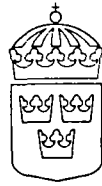

Regeringens proposition

1990/91:71

om lag om vissa dryckesförpackningar

Prop.
1990/91:71

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 13 december 1990.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Birgitta Dahl

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ny lag med föreskrifter om att PET-flaskor som innehåller konsumtionsfärdig dryck skall få försäljas bara om flaskorna ingår i ett retursystem.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juni 1991.

Propositionens lagförslag

Förslag till

Lag om vissa dryckesförpackningar

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Med PET-flaska avses i denna lag en flaska som är tillverkad av polyetylentereftalat.

Hanteringstillstånd

2 § För yrkesmässig överlåtelse av en konsumtionsfärdig dryck på PET-flaska krävs ett särskilt hanteringstillstånd för den som tappar drycken på flaska.

Frågor om hanteringstillstånd prövas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

3 § För hanteringstillstånd krävs att PET-flaskan ingår i ett retursystem.

4 § En ansökan om hanteringstillstånd skall vara skriftlig. Av ansökan skall framgå hur retursystemet är avsett att vara utformat samt vilka åtgärder mot nedskräpning som avses att bli vidtagna.

5 § Ett beslut om hanteringstillstånd skall förenas med de villkor som behövs med hänsyn till miljön och resurshushållningen.

6 § Ett hanteringstillstånd får begränsas till viss tid.

7 § En PET-flaska, som ingår i ett godkänt retursystem, skall vara försedd med uppgift om detta.

8 § Om det finns särskilda skäl får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, i det enskilda fallet meddela undantag från tillståndsplikten.

Återkallelse av hanteringstillstånd

9 § Ett tillstånd får återkallas av den som har lämnat tillståndet, om villkoren i ett tillståndsbeslut i något väsentligt avseende inte har följts.

Tillsyn

10 § Den myndighet som regeringen bestämmer skall utöva tillsyn över efterlevnaden av denna lag och villkor som har meddelats med stöd av lagen. Regeringen får överlåta åt kommun att utöva tillsyn.

11 § Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de handlingar och upplysningar som behövs för tillsynen.

12 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs i det enskilda fallet för att denna lag och villkor som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

Ett beslut om föreläggande eller förbud får förenas med vite.

13 § För tillsynen enligt denna lag har tillsynsmyndigheten rätt till tillträde till butikslokaler och andra utrymmen som används för försäljning av konsumtionsfärdig dryck eller för yrkesmässigt mottagande av PET-flaskor i retursystem.

Polismyndigheten skall lämna det biträde som behövs för tillsynen.

Avgifter

14 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva om avgifter för en myndighets verksamhet enligt denna lag. Regeringen får överlåta åt kommun att meddela föreskrifter om sådana avgifter.

Ansvar m. m.

15 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. i strid mot 2 § överlåter dryck som är tappad på PET-flaska,
2. underlåter att fullgöra vad som åligger honom enligt 11 §.

I ringa fall döms inte till ansvar.

Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

16 § Föreskrifter om överklagande av en myndighets beslut enligt denna lag meddelas av regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1991.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 december 1990

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Engström, Hjelm-Wallén, S. Andersson, Göransson, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Johansson, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Freivalds, Wallström, Löw, Persson, Molin, Sahlin, Larsson, Åsbrink

Föredragande: statsrådet Dahl

Proposition om lag om vissa dryckesförpackningar

1 Inledning

Inom miljödepartementet upprättades i juni 1990 departementspromemorian (Ds 1990:37) Förslag till lag om återanvändning av vissa dryckesförpackningar. Promemorian har remissbehandlats:

Till protokollet i detta ärende bör fogas dels promemorians lagförslag som *bilaga 1*, dels en förteckning över remissinstanserna och en sammanfattning av remissvaren som *bilaga 2*.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 15 november 1990 att inhämta lagrådets yttrande över ett förslag till lag om vissa dryckesförpackningar. Det till lagrådet remitterade lagförslaget bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 3*.

Lagrådet har lämnat lagförslaget utan erinran. Lagrådets yttrande bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 4*. I förhållande till lagrådsremissen kommer jag att föreslå några mindre redaktionella ändringar.

2 Allmän motivering

2.1 Allmänna utgångspunkter

Avfallet utgör en allt större belastning på miljön. Ökningen av förpackningar, särskilt engångsförpackningar, har också medfört att mängderna avfall ökar. I ett långsiktigt arbete med att förbättra miljön är det, som framhölls i 1990 års budgetproposition, nödvändigt att minska avfallsmängderna. Av de av riksdagen antagna riktlinjerna (prop. 1989/90:100 bil. 16, JoU16, rskr. 241) framgår, att utgångspunkterna för det fortsatta arbetet med att minska mängden avfall och avfallets farlighet skall vara följande: Produktionsmetoderna måste utvecklas med utgångspunkt i sparsamhet med råvaror och återvinning av använt material. Sparsamhet,

hushållning och återanvändning bör vara grundläggande principer för vårt utnyttjande av naturresurser och inriktningen av vår varuproduktion. Återanvändning måste därför vara en ledande princip. Varorna måste vara anpassade till miljöns krav redan från början. Det är producenten som skall ansvara för att varorna får en miljöanpassad utformning och att den restprodukt varan lämnar i form av avfall kan tas om hand på ett från miljö- och resurssynpunkt riktigt sätt.

Mot bakgrund härav beslöt regeringen att tillkalla en särskild utredningsman med uppdrag att utreda och lämna förslag till sådana åtgärder inom förpackningsområdet som främjar retursystem. Utredningsmannen har nyligen avlämnat ett delbetänkande (SOU 1990:85) Översyn av skatten på dryckesförpackningar. Jag avser att i min fortsatta redogörelse återkomma i korthet till utredningsmannens förslag. Förslaget är för närvarande föremål för remissbehandling.

Ett viktigt steg i arbetet med att minska avfallsmängderna är att nedbringa antalet dryckesförpackningar av engångskaraktär. Enligt statens naturvårdsverk uppgår tomma dryckesförpackningar till ca sju viktprocent av hushållsavfallet men utgör en betydligt större del av volymen avfall från hushållen. Detta beror inte minst på den tilltagande användningen av de synnerligen utrymmeskrävande s. k. PET-flaskorna. Dessa flaskor är engångsförpackningar.

PET är en förkortning för den ifrågavarande plastens kemiska benämning vilken är polyetylentereftalat. PET-flaskan introducerades i större skala i Sverige åren 1983 och 1984 i samband med att det påbörjades en tillverkning inom landet av sådana flaskor. Försäljningen beräknas för närvarande uppgå till drygt 100 miljoner flaskor per år. Den vanligaste storleken rymmer 150 cl dryck. För kolsyrade läskedrycker är PET-flaskans marknadsandel enligt uppgift i dag drygt 30 % när det gäller volym försåld dryck. Förpackningen har i huvudsak tagit marknadsandelar från 33 cl returglas och dominerar i dag bland engångsförpackningarna för läskedrycker.

För att påverka bryggeribranschen i en mera miljövänlig riktning inleddes under år 1989 överläggningar mellan företrädare för regeringskansliet och Svenska Bryggareföreningen. Avsikten med överläggningarna var att bryggerierna självmant skulle gå över till retursystem med återfyllning av PET-flaskor. I en särskild promemoria, Miljöprojekt – ett ekologiskt handlingsprogram för Sveriges Bryggerier, presenterade branschen i september 1989 en projektplan för introduktion av en returflaska av PET. Enligt uppgifter från branschen pågår för närvarande en intensiv verksamhet hos bryggerierna i form av beställningar av erforderlig utrustning som tappnings- och diskningsutrustning, flaskor och backar, inför introduktionen av en returflaska av PET.

När det gäller den framtida avfallshanteringen kommer de uttjänta flaskorna så långt som möjligt att återvinnas och användas i andra sammanhang t. ex. som beståndsdel i takpapp.

Mitt förslag: Konsumtionsfärdiga drycker får inte efter den 1 juni 1991 försäljas i engångsflaskor av PET.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna: De myndigheter som har yttrat sig är till övervägande del positiva, men somliga har framfört synpunkter i fråga om enskildheter i förslaget bl. a. vad gäller tiden för ikraftträdandet. *Statens industriverk, statskontoret* och *näringsfrihetsombudsmannen* har dock ställt sig avvisande till att nu införa ett förbud mot PET-flaskor av engångskaraktär. De har i stället förespråkat mera generellt verkande styrmedel inom förpackningsområdet.

Från näringslivets sida har man genomgående ställt sig negativ till ett förbud mot PET-flaskor av engångstyp under hänvisning till dels att andra åtgärder kan vidtas för att stimulera retursystem, dels att de miljöproblem som har knutits till PET-flaskan kraftigt har överdrivits i debatten.

Statens naturvårdsverk hör till dem som har ifrågasatt tidpunkten för ikraftträdandet av ett generellt förbud mot försäljning av engångsflaskor av PET. Verket har i likhet med många andra pekat på den serie av åtgärder som krävs innan ett retursystem är helt genomfört. Enligt naturvårdsverket finns det därför skäl att införa förbudet vid en senare tidpunkt än vad som föreslogs i promemorian.

Skälen för mitt förslag: Tillverkningen av engångsförpackningar av PET för drycker motsvarar inte de krav som i framtiden måste ställas på förpackningar eller deras betydelse för hushållningen med energi och resurser. Detta konstaterade riksdagen vid behandlingen av förpackningsfrågorna i samband med årets budgetproposition. Riksdagen ställde sig därmed bakom den inställning som regeringen hade redovisat i propositionen.

Av förpackningsutredningens delbetänkande (SOU 1990:85) framgår att retursystem är överlägsna engångsförpackningar när det gäller hänsyn till miljön. Retursystemet ger mindre avfall, mindre nedskräpning, mindre luftföroreningar och kräver sammantaget mindre energi.

Som jag tidigare har omnämnt har bryggeribranschen genom Svenska Bryggareföreningen åtagit sig att införa ett system med återfyllningsbara PET-flaskor för drycker. Sålunda finns nu i prototyp en PET-flaska utformad att ingå i ett retursystem och avsedd att kunna återfyllas 15–20 gånger. Mot bakgrund av den inriktning av den framtida avfallspolitiken som riksdagen har antagit, framstår det som ändamålsenligt att engångsflaskan av PET förbjuds, särskilt som ett för konsumenterna och berörda arbetstagare godtagbart alternativ är på väg att införas. En ordning som den föreslagna måste dock av miljöskäl regleras, så att inte en import av drycker, som är tappade på engångsflaskor av PET, urholkar möjligheten att få ett fungerande retursystem till stånd.

Skälen för att i lag reglera frågan kan sammanfattas på följande sätt: En import av varor av engångskaraktär, t. ex. av dryckesförpackningar, på

vilka det inte skulle ställas samma miljökrav som på de inhemska, skulle enligt vad jag har fått veta, leda till en priskonkurrens, där engångsflaskorna skulle kunna vinna prismässiga fördelar. De miljövinster som sålunda kan åstadkommas genom att svenska bryggerier upphör att tappa dryck på engångsflaskor av PET kan alltså riskera att försvinna genom att importerade produkter tar över marknadsandelar. Ett sådant resultat är givetvis oacceptabelt. Ett ytterligare skäl för lagreglering är att ett förbud indirekt verkar som ett stöd i ett vidare arbete med returförpackningar.

Jag anser att tidpunkten för ikraftträdandet av förbudet mot engångsflaskor av PET bör vara den i promemorian föreslagna, nämligen den 1 juni 1991. För att bemöta vissa praktiska igångsättningsproblem bör det dock om särskilda skäl finns vara möjligt att få dispens från förbudet. Jag återkommer strax till utformningen av dispensföreskrifter.

2.3 Förslagets praktiska genomförande

Mitt förslag: För försäljning av återanvändbara PET-flaskor krävs tillstånd av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Tillstånd får lämnas endast om förpackningen ingår i ett fungerande retursystem.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med mitt förslag.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser är positiva till förslaget. *Näringsfrihetsombudsmannen* anser dock att det är tillräckligt med ett anmälningsförfarande.

Skälen för mitt förslag: Flera modeller är möjliga när det gäller att reglera en övergång till ett retursystem. Som jag nyss nämnde talar starka skäl för en lagreglering. En sådan reglering får dock inte bli så tungrodd att den hämmar en från miljö- och resurssynpunkt önskvärd utveckling.

För att säkerställa målsättningarna så som de har kommit till uttryck i 1990 års budgetproposition bör regeringen kunna utöva inflytande över uppbyggnad och ambitionsnivå när det gäller retursystemet. PET-flaskor bör därför framöver få säljas endast efter särskilt tillstånd av regeringen. I samband med att regeringen efter ansökan lämnar tillstånd bör regeringen i beslutet genom att ange villkor för tillståndet lägga fast ambitionsnivån i sådana frågor som rör hanteringen av flaskan i olika distributionsled, t. ex. när det gäller återtagning av försålda flaskor och åtgärder mot nedskräpning.

Ansökan skall göras av den som tappar dryck på flaskan. Tillståndet knyts alltså till flaskan och dess hantering. Det är den som tappar upp drycken som i samverkan med detaljhandeln och övriga försäljningsled skall se till att flaskorna så småningom återgår i systemet. Hur samverkan mellan näringslivets parter byggs upp får emellertid bli en uppgift för parterna själva att lösa.

Frågan om returgraden av PET-flaskor har behandlats av riksdagen. Återtagningsmålet för retursystem för dryckesförpackningar har satts till

90 % (prop. 1989/90:100 bil. 16, JoU16, rskr. 241). Det måste ankomma på näringslivets parter att i handling visa att man är beredda att leva upp till en returgrad av 90 %. Av villkoren i ett hanteringstillstånd bör framgå vilka insatser och resurser som företagen skall avsätta för olika miljövårdsåtgärder som minskad nedskräpning och höjd ambitionsnivå genom kampanjer o. d. Samma ambitionsnivå som för aluminiumburken bör gälla, dvs. 1 öre per år och flaska bör avsättas för miljööändamål.

En möjlighet måste finnas att återkalla ett tillstånd att hantera PET-flaskor som en sanktion gentemot den som inte uppfyller villkoren.

Syftet med regleringen bör alltså vara att säkerställa att all distribution av PET-flaskor sker inom ramen för retur- och återanvändningssystem. Den som söker tillstånd skall visa att dessa syften kan tillgodoses inom ramen för hans distribution. I systemet måste ingå att konsumenten återfår ett belopp när han återlämnar en PET-flaska, på motsvarande sätt som för returglas och aluminiumburkar. Beloppet måste vara av den storleken att konsumenten uppmuntras att återlämna flaskan till detaljhandeln.

Retursystem som det nu beskrivna får inte byggas upp som handelshinder för utländska bryggerier som vill sälja sina produkter på den svenska marknaden. Å andra sidan får miljökraven inte heller sättas lägre för dessa bryggerier än för svenska bryggerier. En utländsk etablering bör därför föregås av en ansökan som visar hur retur- och pantsystemet är tänkt att fungera. Liksom en svensk etablering av returflaskor av PET, kan också en utländsk etablering ske inom en begränsad region.

Mot bakgrund av hur retursystemet och förbudet mot engångsförpackningar för drycker således bör vara uppbyggt anser jag att det inte föreligger några handelspolitiska hinder mot att införa systemet. Detta gäller enligt min mening även vid en jämförelse med motsvarande danska system som i allt väsentligt har godtagits av EG-domstolen. För en redogörelse för det danska systemet hänvisar jag till departementspromemorian.

För att systemet skall fungera är det angeläget att tillsynen sköts på ett tillfredsställande sätt. I första hand bör tillsynen inriktas på tillståndshavarna, dvs. ett mindre antal bryggerier. När det gäller den lokala tillsynen är det angeläget att engagera konsumenterna. Miljöskador och bristande resurser berör alla människor på något sätt. Det är därför en gemensam angelägenhet för medborgarna att lösa miljöfrågor. Mot denna bakgrund bör det finnas en reell möjlighet för konsumenterna att delta i tillsynen. Jag anser därför att flaskorna bör märkas så att det framgår att de ingår i ett fungerande retursystem. Tillsynsbefogenheten bör tilldelas en myndighet som både kan fånga in synpunkter från konsumenterna och själv kan ta kontakt med tillståndshavare. Jag avser att återkomma till regeringen i fråga om vem som skall vara tillsynsmyndighet.

Det bör vara möjligt att avgiftsbelägga myndigheternas befattning med den nya lagen.

Mitt förslag: Tidsbegränsade dispenser får meddelas från förbudet mot PET-flaskor för engångsbruk.

Promemorians förslag: Innehåller inte förslag om dispens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser har pekat på att ett förbud mot engångsflaskor av PET skulle kunna leda till minskad konkurrens.

Näringsfrihetsombudsmannen, NO, har i denna fråga anfört bl.a.: En mindre leverantör som anser att det är ekonomiskt omöjligt att själv investera i diskmaskiner blir sannolikt hänvisad till att samarbeta med något större etablerat företag och riskerar därmed att hamna i en beroendeställning till en konkurrent. Ett retursystem med återfyllning skulle göra det svårare för nya företag att etablera sig på marknaden, eftersom ett retursystem kräver dyra investeringar.

Svenska Bryggareföreningen har anfört att ett förbud mot engångsflaskor utestänger de mindre resursstarka bryggerierna från närmare 40 % av marknaden för läskedrycker och vatten. En massiv utslagning av branschens mindre företag, huvudsakligen i glesbygder, kan därför väntas.

Skälen för mitt förslag: Tillverkning och försäljning av läskedrycker och förpackat vatten bedrivs i Sverige för närvarande under en för konsumenterna gynnsam konkurrens. Samtidigt har utvecklingen präglats av en stigande försäljningsvolym. Bryggerinäringens utveckling under de senaste decennierna har emellertid lett till en stor koncentration av antalet bryggerier. Skulle ytterligare bryggerier försvinna är det, som NO påpekat, risk att en tillräcklig konkurrens inte länge kan bibehållas.

Frågan om branschens strukturpåverkan genom ett förbud mot engångsflaskor av PET har varit föremål för överläggningar mellan företrädare för regeringskansliet och Svenska Bryggareföreningen. Vid denna diskussion har Bryggareföreningen under hand åtagit sig att på frivillig väg lösa frågan tillsammans med sina medlemsföretag. Det förslag som Bryggareföreningen har presenterat innebär följande: Ett belopp beräknat till mellan två och tre kronor uttaxeras för varje försäld engångsflaska under en övergångsperiod (den 1 juni 1991 – den 31 december 1992). Det sålunda insamlade kapitalet, ca 50 milj. kr., är avsett att oavkortat återgå till företagen som finansieringsstöd i förhållande till deras marknadsandelar. De mindre bryggerierna skulle på detta sätt kunna finansiera sina investeringar i sådana kollektiva anläggningar som behövs för att de skall kunna arbeta med retursystem för PET. Det allmänna skulle beredas möjlighet att granska räkenskaperna för finansieringssystemet.

Enligt Bryggareföreningen skulle den frivilliga pålagan vara knuten till en rimlig dispenstid för det berörda bryggeriet. Dispenstiden skulle behövas för en omställning från engångsflaska av PET till ett retursystem med återfyllning.

Svenska Bryggareföreningen har alltså åtagit sig att för branschens räkning bygga upp ett system som innebär att risken för ytterligare koncentra-

tion på grund av nya miljökrav minskar. Jag anser att Bryggareföreningens åtagande har många förtjänster.

Jag kan emellertid inte tillstyrka att generella dispenser skall lämnas för att fortsätta att tappa drycker på engångsflaskor av PET. En dispens måste grundas på att kedjan av nödvändiga åtgärder för ett fungerande retursystem har brustit på grund av omständigheter utanför företagets kontroll. Jag föreslår därför att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det finns särskilda skäl får bevilja dispens i det enskilda fallet. För de mindre bryggarierna bör dock åtgärder inom ramen för Bryggareföreningens åtagande kunna ligga till grund för en tidsbegränsad dispens.

Några remissinstanser har pekat på att förbudet borde innefatta andra plastflaskor än sådana som är tillverkade av PET. Jag har förståelse för en sådan synpunkt. Det ligger dock i förpackningsutredningens fortsatta arbete att föreslå åtgärder som skall motverka att engångsflaskor av PET ersätts av någon annan flaska av polymermaterial.

I sammanhanget vill jag framhålla, att förpackningsutredningen i sitt delbetänkande har föreslagit att skatten på dryckesförpackningar skall bestämmas till 175 öre för engångsförpackningar som rymmer mer än 0,7 liter. Frågan om skatten på dryckesförpackningar övervägs för närvarande.

3 Upprättat lagförslag

I enlighet med det anförda har inom miljödepartementet upprättats förslag till lag om vissa dryckesförpackningar. Förslaget har granskats av lagrådet.

4 Specialmotivering

1 §

I paragrafen anges definitionen av PET-flaska. Med PET innefattas även den ibland använda benämningen PETP.

2 §

Som framgår av första stycket är en förutsättning för yrkesmässig överlåtelse av konsumtionsfärdig dryck på PET-flaska att den som tappar upp drycken på flaskan har ett hanteringstillstånd. Beteckningen konsumtionsfärdig dryck är hämtat från lagen (1984:355) om skatt på vissa dryckesförpackningar. Med uttrycket hanteringstillstånd klargörs att tillståndsärendet skall omfatta en prövning av all den hantering flaskan är föremål för från det att dryck tappas upp på den till dess flaskan har återgått till bryggeriet.

Det är enligt *andra stycket* regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer som beslutar om hanteringstillstånd. Som framgår av den

allmänna motiveringen är avsikten att tillståndsansökningar skall prövas av regeringen, åtminstone tills retursystemet är tillfredställande etablerat.

3 §

Det är enbart om PET-flaskan ingår i ett retursystem som tillstånd får lämnas. Retursystemet skall vara uppbyggt så att den som säljer dryck på PET-flaskor också är beredd att ta emot flaskan i retur från konsumenten. Inom regionen eller orten där den flaska som avses med en ansökan kommer att ingå i en yrkesmässig detaljhandel måste finnas ett tillräckligt antal försäljningsställen som tar emot returflaskor för att det skall anses att ett fungerande retursystem kommer att finnas.

4 §

En ansökan om tillstånd skall vara skriftlig. Av ansökan skall framgå hur retursystemet i praktiken är uppbyggt och vilket belopp (pant) som detaljhandeln återbetalar när flaskan återlämnas. I ansökan skall också framgå vilka åtgärder mot nedskräpning som avses att genomföras. Dessa åtgärder kan ske i form av särskilda kampanjer antingen i egen regi eller tillsammans med andra som t. ex. stiftelsen Håll Sverige Rent eller Renhållningsverks-Föreningen. Sådana kampanjer kan bestå i bidrag till insamling eller information genom annonser.

5 §

I samband med att ett hanteringstillstånd lämnas skall beslutas de villkor som behövs med hänsyn till miljön och resurshushållningen. Sådana villkor kan t. ex. avse bidrag till åtgärder mot nedskräpning eller andra miljövårdsinsatser. Villkor kan också avse vilken returgrad av flaskor som bör uppnås. När det gäller resurshushållningen är det främst sparsamhet med råvaror och energi som åsyftas. Kapsyler och liknande anordningar skall därför inte vara tillverkade i material som innebär ett onödigt resurslöseri eller innehålla ämnen som kan försvåra avfallshandlingen.

6 §

Av paragrafen framgår att ett tillstånd får tidsbegränsas. Skälen för detta är att villkoren av hänsyn till miljön och resurshushållningen kan behöva ändras eller att nya villkor behövs. En tidsbegränsning kan också vara motiverad av att de lämnade villkoren kan bedömas bli otillräckliga eller att miljö- eller resursproblem, som inte kan förutses, kan tillkomma. I ett inledande skede kommer alla tillstånd att vara tidsbegränsade.

7 §

En PET-flaska, som ingår i ett godkänt retursystem, skall vara försedd med uppgift om detta. Uppgiften kan finnas antingen på flaskan eller anbringad på flaskans etikett. På detta sätt vet både handeln och konsumenterna att avsikten är att flaskan skall återlämnas.

Om det finns särskilda skäl får enligt paragrafen regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i det enskilda fallet medge undantag från tillståndsplikten enligt 2 och 3 §§. Skälen för ett sådant undantag framgår av den allmänna motiveringen. Ett undantag kan tidsbegränsas.

9 §

Ett tillstånd får återkallas av den som har lämnat tillståndet. Förutsättningen för återkallande är att villkoren i ett tillståndsbeslut i något väsentligt avseende inte har följts. I den utsträckning villkor inte har följts, bör det givetvis, när det är möjligt, göras försök med att åstadkomma rättelse på frivillig väg eller med hjälp av lagens tillsynsregler.

10–13 §§

Paragraferna innehåller för produktkontrollagstiftningen sedvanliga tillsynsbestämmelser.

Det är en uppgift för regeringen att utse den myndighet som skall utöva tillsyn över lagen. Regeringen får överlåta tillsynen åt kommunerna.

14 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva om avgifter. Regeringen får överlåta åt kommunerna att föreskriva om avgifter. Avgifter kan komma i fråga för beslut om tillstånd eller för tillsynsverksamhet.

15 §

Straffskalan motsvarar den i lagen (1982:349) om återvinning av dryckesförpackningar av aluminium.

Första punkten avser ett överträdande av förbudet mot överlåtelse.

Andra punkten straffsanktionerar brott mot upplysningsplikten i 11 §.

Enligt andra stycket skall inte dömas till ansvar i ringa fall. En överträdelse kan exempelvis avse ett litet antal flaskor eller eljest vara av bagatelartat slag.

Tredje stycket ger uttryck för den allmänna principen att inte ingripa med straff och vite mot ett och samma förfarande.

16 §

Enligt paragrafen skall regeringen meddela föreskrifter om överklagande av en myndighets beslut enligt lagen. Om regeringen överlåter rätten att fatta beslut till en myndighet kommer därvid att framgå hur myndighetens beslut får överklagas.

5 Hemställan

Prop. 1990/91:71

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta förslag till lag om vissa dryckesförpackningar.

6 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

Förslag till lag om återanvändning av vissa dryckesförpackningar

Prop. 1990/91: 71
Bilaga 1

1 Författningsförslag

Förslag till

Lag om återanvändning av vissa dryckesförpackningar

Härigenom föreskrivs följande

Allmänna bestämmelser

1 § I denna lag avses med

1. *dryck*: spritdryck, vin, starköl och öl samt lättöl, läskedrycker och andra alkoholfria drycker,
2. *försäljning*: varje form av yrkesmässigt tillhandahållande av dryck mot ersättning,
3. *PET-flaska*: en flaska som är tillverkad av polyetylentereftalat.

Försäljningstillstånd

2 § PET-flaska som innehåller dryck får försälas endast efter tillstånd av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Ett sådant försäljningstillstånd får lämnas om flaskan omfattas av ett retursystem som innebär återanvändning av flaskan.

Ett tillstånd får begränsas till viss tid och får förenas med ytterligare villkor.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela särskilda föreskrifter om försäljningstillstånd.

3 § Ett försäljningstillstånd får återkallas av den som har lämnat tillståndet, om tillståndshavaren i något väsentligt avseende har åsidosatt ett villkor för försäljningstillståndet eller om flaskor som säljs med stöd av tillståndet inte returneras och återanvänds på avsett sätt.

Tillsyn

4 § Tillsyn över efterlevnaden av denna lag och föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas av den myndighet som regeringen bestämmer.

5 § Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de handlingar och upplysningar som behövs för tillsynen.

6 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs i enskilda fall för att denna lag och föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

Beslut om föreläggande eller förbud får förenas med vite.

7 § För tillsynen enligt denna lag har tillsynsmyndigheten rätt till tillträde till butikslokaler och andra utrymmen som används för försäljning av dryck eller för yrkesmässigt mottagande av dryckesförpackningar i retursystem.

Polismyndighet skall lämna det biträde som behövs för tillsynen.

8 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. försäljer dryck i en PET-flaska, som inte omfattas av tillstånd enligt denna lag,

2. underlåter att fullgöra vad som åligger honom enligt 5 §.

I ringa fall döms inte till ansvar.

Den som har överträtt vitesföreläggande eller vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

9 § Föreskrifter om överklagande av en myndighets beslut enligt denna lag eller med stöd av ett bemyndigande i lagen beslutas av regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1991.

Sammanställning av remissyttrandena över departementspromemorian, Ds 1990:37, med förslag till lag om återanvändning av vissa dryckesförpackningar

1 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av arbetarskyddsstyrelsen, statens livsmedelsverk, statens jordbruksnämnd, statens industriverk, statskontoret, riksrevisionsverket, statens pris- och konkurrensverk, konsumentverket, statens naturvårdsverk, kemikalieinspektionen, statens energiverk, hovrätten för Övre Norrland, kammarrätten i Jönköping, länsstyrelserna i Malmöhus län, Göteborgs- och Bohus län och Västerbottens län, Näringsfrihetsombudsmannen, Svenska Kommunförbundet, Grosistförbundet Svensk Handel, Sveriges Köpmannaförbund, Sveriges Industriförbund, Kooperativa förbundet, Tjänstemännens centralorganisation, Centralorganisationen SACO/SR, Landsorganisationen i Sverige, Plast- och kemikalieleverantörernas förening, Svenska Bryggareföreningen, ICA, Sveriges Specceri- och Livsmedelshandlars Förening, Malt och läskedrycksförbundet, Sveriges Plastförbund, PLM, Sveriges Livsmedelsindustriförbund, Pripps och Stiftelsen Håll Sverige Rent.

2 Allmänna synpunkter

Arbetarskyddsstyrelsen: Arbetarskyddsstyrelsen har inga invändningar mot lagförslaget och delar de allmänna synpunkter som i övrigt läggs på förpackningar, förpackningsmaterial, återanvändnings- och återvinnings-system.

Styrelsen förutser inga speciella arbetsmiljörisker i samband med återvinning och återanvändning av PET-flaskmaterial för framställning av t. ex. fibrer som fyllnadsmaterial i andra produkter.

Statens livsmedelsverk: Eftersom PET-flaskorna skall återanvändas måste höga krav ställas på materialet så att en från livsmedelshygienisk synpunkt tillfredsställande rengöring av flaskorna kan ske. Det är också viktigt att kontrollen utformas så att flaskor som innehåller främmande föremål eller har innehållit annat än drycker, t. ex. organiska lösningsmedel, ej återanvänds. Återanvändningen av PET-flaskorna får inte påverka materialet så att en ökad risk för förorening av den förpackade drycken föreligger.

Representanter från statens livsmedelsverk har deltagit som rådgivare vid uppläggnings- och laboratorieundersökningar för denna typ av flaska. Framför allt har detta gällt migrations- och mikrobiologiska tester men synpunkter har också framförts gällande hanteringen av flaskan. Livsmedelsverket har fått ta del av resultaten från dessa tester och har för närvarande ingen erinran mot att det tänkta retursystemet utvecklas vidare.

Innan slutlig ställning tas till utformning av ett retursystem och således

till frågan om tillstånd till försäljning enligt den föreslagna lagen, måste man enligt livsmedelsverket genomföra fullskaleförsök där PET-flaskan får cirkulera minst 10 tripper hos konsumenten, varunder systemets säkerhet från livsmedelshygienisk synpunkt undersöks.

Tillståndsprovning enligt 2 §, att försälja dryck i PET-flaska förutsättes i utredningsförslaget att i första hand knyts till bryggerierna.

Tillsynsmyndighetens rätt till tillträde enligt 7 § bör därför ej begränsas till butiklokaler och andra utrymmen som används för försäljning eller för yrkesmässigt mottagande av drycker. Även lokaler där aktuella drycker tillverkas, förpackas och förvaras bör tillsynsmyndigheten ha tillträde till.

Statens jordbruksnämnd: Statens jordbruksnämnd som handhar frågor i anledning av lagen (1982:349) om återvinning av dryckesförpackningar av aluminium ställer sig positiv till förslaget. Jordbruksnämnden vill dock framhålla att förslaget bör kompletteras med ett pantsystem för att därigenom säkerställa den i förslaget angivna ambitionsnivån i fråga om återtagning av försålda flaskor.

Statens industriverk: Statens industriverk anser att man inte på ett övertygande sätt visat att de miljömässiga vinsterna som uppnås med att införa ett retursystem med återfyllningsbara plastflaskor är så stora att det motiverar det mycket stora ingrepp som nu föreslås införas med stor skyndsamhet. Inte heller görs några jämförelser med olika alternativa lösningar. Exempelvis klargörs inte de samhällseliga vinsterna jämfört med retursystem för enbart materialåtervinning, dvs. utan återfyllning. I ett sådant system kan sannolikt bättre förutsättningar skapas för återvinning av PET-plast även utanför nu aktuella bryggeriområdet.

Konsekvenserna i form av vilka näringspolitiska återverkningar de olika alternativen ger har inte analyserats i promemorian bortsett från EG-aspekten.

I promemorian framhålls vikten av att "ett retursystem med PET-flaskor inte diskriminerar utländska bryggerier eller försäljare på den svenska marknaden". SIND delar denna uppfattning men vill betona att det är minst lika viktigt att inte skapa konkurrensnedvridning mellan svenska företag. Med nu framlagt förslag finns risk för att små svenska dryckestillverkare utsätts för en sådan gentemot de stora svenska bryggerierna som har välutvecklade distributionssystem.

SIND avvisar förslaget om förbud mot engångsflaskor av PET. SIND anser att beslut om införandet av nya styrmedel rörande PET-flaskor bör senareläggas och ingå i ett övergripande ställningstagande till förpackningsområdet. Eftersom departementet nyligen lagt ut ett uppdrag för att ta fram förslag till styrmedel inom förpackningsområdet är det rimligt att avvakta ett sådant förslag innan detaljregleringar och förbud införs på ett delområde. Om man under tiden önskar bromsa användningen av PET-flaskan finns möjligheter att höja den särskilda punktskatten på dryckesförpackningar.

Statskontoret: Statskontoret avstyrker en lag med föreslagen konstruktion av följande skäl. Vissa erfarenheter bl. a. från miljöskyddslagens tillämpning visar att individuellt anpassade tillståndssystem med ökande

krav på mätbara villkor och detaljerade kontrollprogram är komplicerade och tidskrävande att utöva tillsyn över.

Detaljregleringar inom miljöområdet blir allt kostsammare för samhället att administrera och kontrollera. Dessutom kvarstår otydliga ansvarsgränser och samordningsproblem mellan miljölagarna och myndigheterna vilket inverkar negativt på tillsynen och efterlevnaden av lagregler. Föreliggande lagförslag är ett exempel på en detaljinriktad punktlag byggd på en tillståndsprovningsprocedur. Lagkonstruktionen liknar miljöskyddslagen och förutsätter enligt Statskontorets tolkning omfattande myndighetsprovning och myndighetstillsyn på flera nivåer. Varken administrativa eller kostnadsrämsiga konsekvenser för samhället av lagförslaget finns preciserade i promemorian.

Det förefaller inte finnas formella hinder för de centrala miljömyndigheterna med föreskriftsrätt enligt miljöskyddslagen, lagen om kemiska produkter samt renhållningslagen att utarbeta villkor och riktlinjer för hantering av PET-flaskan. Möjligheten att ompröva bryggeribranschens och förpackningsbranschens nuvarande tillstånd och villkor förefaller också finnas.

Ekonomiska styrsystem har på senare tid lyfts fram som möjliga att använda inom miljöområdet (miljöavgiftsutredningen). Statskontoret saknar i promemorian kommentarer om ekonomiska styrmedel, både avgifter och panter, skulle kunna kombineras med nuvarande regelsystem.

Riksrevisionsverket: RRV avstår från att yttra sig.

Statens pris- och konkurrensverk: SPK har inget principiellt att invända mot att ett retursystem införs för PET-flaskor. I den mån systemet motive-
ras av miljöskäl är det emellertid viktigt att utreda de totala konsekvenserna på miljön (inkl. t. ex. energiaspekter) av olika förpackningsalternativ. Därvid bör beaktas samtliga relevanta kostnader som uppstår i samband med tillverkning, utnyttjande och deposition av förpackningen.

Enligt SPK:s uppfattning är det vidare angeläget att, vid utformningen av ett pantsystem för dryckesförpackningar, sträva efter konkurrensneutralitet mellan olika typer av sådana förpackningar. Exempelvis kan det finnas skäl att göra en översyn av de nuvarande reglerna för förpackningsskatt.

Konkurrenssituationen på den svenska marknaden utmärks bl. a. av att importandelen är liten. Detta är särskilt påtagligt beträffande förpackningar av glas och aluminium, men även när det gäller t. ex. dryckesförpackningar av plast är importandelen liten. Importkonkurrensen är således svag. Mot denna bakgrund vill SPK peka på riskerna med att införa nationella särkrav som kan ha konkurrensbegränsande effekter. Detta framstår som särskilt angeläget med hänsyn till det EES-avtal som enligt planerna skall träda i kraft den 1 januari 1993.

Konsumentverket: Konsumentverket finner det angeläget med system som innebär återtagning och återfyllning av dryckesförpackningar och ser positivt på att PET-flaskor av engångstyp förbjuds.

Konsumentverket anser inte att termen "återanvändning" klargör att flaskan, så långt det är möjligt, skall återfyllas. Återanvändning framstår som ett vidare begrepp än återfyllning. Termen kan också felaktigt tolkas

som att det för att erhålla försäljningstillstånd är tillräckligt att flaskan återvinns. Konsumentverket föreslår att termen "återanvändning" ersätts med "återfyllning". Det bör krävas att flaskans etikett märks med t.ex. "returflaska för återfyllning". För närvarande saknas i Sverige bra symboler för återfyllning av returflaskor. Så snart en sådan symbol framtagits bör det krävas att den präglas i PET-flaskan.

Tillsyn över efterlevnaden av lag, föreskrifter och villkor utövas enligt 4 § av den myndighet som regeringen bestämmer. Konsumentverket anser det naturligt att naturvårdsverket anförtros denna uppgift.

Konsumentverket finner det angeläget att ett kommande retursystem för PET-flaskor är förenat med pant. Enligt verkets mening är det från miljö- och energisynpunkt viktigt att panten sätts relativt högt, så att konsumenterna blir motiverade att återlämna flaskorna.

Statens naturvårdsverk: Naturvårdsverket konstaterar att det finns uppenbara risker att miljövårdsadministrationen med den valda regleringsmodellen blir sysselsatt med en ärendehandläggning som drar resurser från mer angelägna arbetsuppgifter. Det är trots allt en totalt sett begränsad avfallsvolym (6 000 ton/år) som åtgärden avser att begränsa. Ett system med generellt tillstånd mot klart angivna villkor samt deklara-tionsplikt vad gäller retursystemets utfall motsvarande miljöskyddslagens miljörapporter borde kunna ge eftersträvd effekt till lägre administrationskostnader. Möjligheten finns också att helt arbeta med ekonomiska styrmedel genom lagen om skatt på dryckesförpackningar. En analys av olika regleringsmodellens möjligheter härvidlag har inte redovisats i underlaget.

En annan fråga som inte närmare redovisats i underlaget är vad som bör gälla beträffande de returflaskor som blivit uttjänta och som måste kasseras. Verket finner det angeläget att ett retursystem innehåller lösningar härför. Hela den mängd material som går åt för produktionen av returflaskor blir ju förr eller senare avfall.

Verket konstaterar slutligen att lagförslaget inte försetts med några övergångsbestämmelser. Detta innebär att samtliga PET-flaskor av engångstyp som finns ute i handeln måste ha sålts slut till 1 juni 1991. Om ett system med retur-PET-flaskor skall kunna avlösa engångs PET-flaskor måste detta vara i full produktion långt dessförinnan. Med hänsyn till förestående riksdagsbehandling av lagen, regeringens arbete med förordning och därefter ärendehandläggning i enskilda fall samt utvecklingsarbete och investeringar i övrigt blir detta tidsmässigt knappast generellt möjligt.

Kemikalieinspektionen: Kemikalieinspektionen tillstyrker utredningens förslag.

Statens energiverk: Statens energiverk anser att remissens innehåll faller utanför deras kompetensområde och avstår därför från att yttra sig.

Länsstyrelsen i Malmöhus län: Länsstyrelsen är positiv till det framlagda förslaget att minimera användningen av engångsförpackningar av typ PET.

I promemorian är det dock flera saker som är utredda eller beskrivna, vilket gör det svårt att ta ställning om ett återvinnings- eller återanvändningssystem är att föredra.

Länsstyrelsen anser att man i den föreslagna lagens 2 § bör betona att försäljningstillstånd endast får lämnas om förpackningen omfattas av ett retursystem. Vidare bör 5 § förtydligas så att det direkt ur lagrummet framgår från vem myndigheten har rätt att begära handlingar och upplysningar.

Länsstyrelsen i Göteborg och Bohus län: Länsstyrelsen har också granskat den föreslagna författningstexten och har följande invändningar. Enligt 8 § 1 straffas den som försäljer dryck i en PET-flaska, som inte omfattas av tillstånd enligt lagen. Bestämmelsen kriminaliserar all försäljning som sker utan tillstånd. All yrkesmässig försäljning omfattas således av bestämmelsen allt från upptappningen på flaska till försäljning i detaljistledet. Enligt länsstyrelsens mening för en sådan ordning för långt och den beror ytterst på att det inte i 2 § har gjorts klart vem som behöver ett försäljningstillstånd. Länsstyrelsen utgår ifrån att tillståndsplikten riktar sig mot den som tillverkar och tappar drycken på flaskan och föreslår att det klargörs i bestämmelsen vem som behöver tillstånd.

Sammanfattningsvis är länsstyrelsen trots de gjorda invändningarna positiv till lagförslaget även om de från miljö- och resursskäl varit bättre om förpackningstypen utgått helt från marknaden.

Länsstyrelsen i Västerbottens län: Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag till lag om återanvändning av vissa dryckesförpackningar.

Näringsfrihetsombudsmannen: Detaljhandeln har i olika sammanhang kritiserat retursystem för dryckesförpackningar eftersom sådana system leder till extra kostnader i detaljhandeln. Det är därför viktigt att i den fortsatta beredningen av de aktuella retursystemen också beakta kostnadseffekterna i handeln. Så vitt kan bedömas borde denna typ av analys kunna rymmas inom den pågående utredningen om styråtgärder inom förpackningsområdet (dir. 1990:39).

Av denna anledning och då miljö- och energikonsekvenser av olika utformningar av retursystem ej redovisats förordar NO i första hand att statsmakterna avvaktar med att besluta om införande av retursystem för PET-flaskor tills dessa frågor hunnit utredas.

I fall att beslut om införande av retursystem för PET-flaskor ändå skulle fattas utgående från det beslutsunderlag som redovisats i promemorian avstyrker NO det i promemorian framlagda förslaget om ett retursystem med obligatorisk återanvändning dvs. återfyllning av PET-flaskor. I stället förordar NO en lösning liknande den som tillämpas i Danmark, dvs. ett retursystem som innefattar ett anmälningsförfarande men ej något godkännandeförfarande och som gör det möjligt att sälja, i PET-flaskor förpacknad dryck, såväl i returförpackning om förpackningarna återvinns som i förpackningar avsedda för återfyllning. Denna lösning är från NOs utgångspunkter att föredra eftersom den inte, till skillnad från ett renodlat retur- och återanvändningssystem kan förväntas försvåra nyetablering eller snedvridda konkurrensen t. ex. genom diskriminering av mindre tillverkare och av import.

Svenska Kommunförbundet: Kommunförbundet anser det positivt att regeringen vidtar åtgärder för att förbjuda användningen av engångs

dryckesförpackningar av polyetylentereftalat (PET) och att i stället en återanvändbar returflaska av PET-plast införs.

Inte någonstans i promemorian nämns vilken myndighet departementet har i åtanke som tillsynsmyndighet, vilket enligt Kommunförbundets mening är en svaghet i förslaget.

Grossistförbundet Svensk Handel: Grossistförbundet vill hänvisa till och instämma i det remissvar som angivits av Plast- och Kemikalieleverantörernas Förening, PKL, och Sveriges Plastförbund.

Köpmannaförbundet: Det är enligt Köpmannaförbundet viktigt att PET-flaskan tillåts finnas kvar på marknaden. Den planerade återfyllningsbara PET-flaskan bör på sikt kunna ersätta den engångsflaska, som hittills använts i Sverige.

Det är ur detaljhandelns synvinkel väsentligt att man omsorgsfullt prövar en ny flaskas egenskaper vad gäller krympning, sprickbildning etc. Ett retursystem kräver att flasktyper och storlekar standardiseras. Annars kan inte handeln hantera flaskorna på en kostnadsnivå som är rimlig. Därför instämmer Köpmannaförbundet i vad Sveriges Livsmedelshandlareförbund framfört i sitt remissyttrande, nämligen att tidsplanen i departementspromemorian med ikraftträdande den 1 juli 1991 inte är realistisk.

Köpmannaförbundet tillstyrker en successiv introduktion av PET-flaskan för återfyllnad i ett retursystem och motsätter sig ett förbud mot nuvarande PET-flaska innan en ny returflaska helt kan ersätta engångsvarianten. När det gäller en framtida reglerings utformning, anser förbundet det vara lämpligt att koppla tillståndsgivningen till flasktillverkarna och inte till säljande detaljister. Förbundet förutsätter att detaljhandelns organisationer ges tillfälle att medverka i den fortsatta utvecklingen av förpackningar och retursystem.

Sveriges Industriförbundet: Industriförbundet ansluter sig till de synpunkter i ärendet som framförs av Svenska Bryggareföreningen och Sveriges Livsmedelsindustriförbund.

Kooperativa Förbundet: KF tillstyrker att ett system för returnering och återfyllning av PET-flaskor införs i Sverige under 1991. Om detta inte lyckas anser KF att engångs PET-flaskor skall förbjudas.

Enligt KFs uppfattning bör i lagförslagets 1 § ordet dryck förtydligas. Användandet av PET-flaskor för t. ex. mjölk bör av hygieniska skäl uteslutas. Även lämpligheten för alkoholhaltiga drycker bör utredas bättre.

KF förutsätter att "försäljningstillstånd" för PET-flaskor ges till de företag som levererar tomma flaskor eller till företag som fyller dessa med dryck och inte till detaljister eller serveringsställen.

KF anser också att i lagens tillämpningsföreskrifter måste PET-flaskornas storlek, form etc. definieras för att möjliggöra ett rationellt hanterings- och retursystem.

KF betonar att särskilt de kontamineringsrisker som kan uppstå i systemet beaktas. Tillsynsmyndigheten bör vara densamma som tillståndshavaren.

KF förutsätter att de extra kostnader t. ex. för hanteringsutrymmen, som ett retursystem innebär för handeln, skall belasta tillståndshavaren.

Tjänstemännens centralorganisation: TCO avstår från att yttra sig i ovan rubricerade ärende.

Centralorganisationen SACO/SR: SACO avstår från eget yttrande. Remissvar från medlemsförbundet Agrifack översändes.

Agrifack: Agrifack har, med hänsyn till miljöfrågornas stora betydelse, i princip inte något att erinra mot det framlagda förslaget. Lagförslagets detaljer avstår Agrifack från att yttra sig över.

Landsorganisationen: LO delar uppfattningen att ett retursystem för PET-flaskor bör byggas upp. Det är enligt LOs mening angeläget att inte det nya systemet i plast konkurrerar viktmissigt med ett glassystem.

LO ser också positivt på den lägre belastningen av kommunernas avfallsdeponier. LO ser positivt på den vidare återvinningsmöjlighet som de förbrukade returflaskorna får. LO tror också att nedskräpningen i naturen kan komma att minska kraftigt till följd av det nya retursystemet.

LO anser det viktigt att ett svenskt retursystem med PET-flaskor inte diskriminerar utländska intressen eller en ev framtida utländsk etablering på den svenska marknaden. De krav man bör ställa ifråga om PET-flaskan skall heller inte sättas lägre för utländska drycker jämfört med svenska.

Skulle återtagningsgraden efter ett bestämt antal år inte ha nått 90 procent förutsätter LO att antingen verksamheten upphör eller åtgärder sätts in för att nå återtagningsgraden.

Sammantaget är enligt vår mening PET-flaskan ett fullgott alternativ vid ett utbyggt retursystem.

Sveriges Plastförbund och Plast- och kemikalieleverantörernas förening: Om detta förslag tycker SPF och PKL inte. Skälen härtill är följande. Det är, sett utifrån en helhetssyn, synnerligen tvetsamt om de föreslagna åtgärderna över huvudtaget har någon positiv effekt från miljösynpunkt. Det föreligger idag många studier som visar att återanvändning icke är bättre än väl fungerande återvinningsystem.

Från departementets sida har också nyligen tillsatts en utredning, som skall studera bl. a. styrmedel för att påverka inriktningen av mer miljövänliga förpackningar. Att nu bryta ut ett enskilt förpackningsmaterial och föreslå särbehandling av detta anser SPF och PKL mycket olämpligt och det kommer att orsaka konkurrenssnedvridning och betydande administrativa kostnader. För SPF och PKL verkar förslaget snarare vara baserat på den något onyanserade diskussion som förts i media rörande PET-flaskor och ambitionen att framstå som politiskt handlingskraftig genom att producera ett eller annat exotiskt förbud. Här förefaller betydelsen av att skaffa politiska poäng gå före miljöhänsyn och rationellt miljöförbättrande åtgärder. Detta anser

SPF och PKL mycket beklagligt och hemställer att förslaget icke sätts ikraft.

Svenska Bryggareföreningen: I jordbruksutskottets utlåtande (JoU 1989/90:16) framgår: "Enligt den tidsplan som branschen presenterat skall systemet med återfyllningsbara flaskor successivt införas under år 1991 och därmed bör engångsförpackningarna kunna avvecklas senast den 1 juni 1991.

Bryggeriföreningen vill med kraft påpeka att en allvarlig missuppfatt-

ning måste ha ägt rum och att vi från bryggeriernas sida aldrig talat om en annan tidsplan än den av oss själva framförda.

Om promemorians förslag på denna punkt effektueras kommer bryggerierna inte att kunna klara marknadens efterfrågan på läskedrycker och vatten under sommaren 1991 och upp till ett år därefter. Kapaciteten i befintliga system för returglasflaskor och aluminiumburkar är otillräcklig. Således skulle vi kunna vänta oss en kraftigt ökad import av läskedrycker och vatten i diverse olika typer av engångsemballage för att kompensera kapacitetsbristen i Sverige.

Lika allvarliga är konsekvenserna för branschstrukturen. De mindre resursstarka bryggerierna, vilka kräver en längre omställningstid, kommer att under lång tid utestängas från närmare 40 procent av marknaden för läskedrycker och vatten. En massiv utslagning av branschens mindre företag, huvudsakligen med glesbygdsplacering, kan därför väntas.

Det är endast realistiskt att klara en delintroduktion av den nya returflaskan av PET till den 1 juni 1991 för visst produktsortiment eller för viss del av landet. Därför är en övergångsperiod helt ofrånkomlig.

Den kortast tänkbara övergångsperioden – utan att produktkvalitet eller konsumentssäkerhet riskeras – är ett stopp för tappning av ej avgiftsbelagd engångsflaska den 1 juli 1992.

Ett förbud mot försäljning av engångsflaskor är enligt föreningens uppfattning mindre attraktivt och samma syfte kan uppnås genom att rätten till försäljning belastas med en lämplig avgift.

Samtidigt som en tillverkare ansöker om att få tillstånd för ett retursystem med återfyllbara flaskor, bör möjligheten finnas för den tillståndsbeviljande myndigheten att, efter prövning, för speciella ändamål tillåta försäljning av engångsförpackningar, dock på ett sådant sätt att retursystemet inte hotas.

Ett sådant system är att föredra med hänsyn till internationell anpassning av miljölagstiftningen och utifrån handelspolitiska överväganden. Möjligheten för tillståndsmyndigheten att även lämna tillstånd för en engångsflaska skapar också utrymme för att tillmötesgå speciella konsumentönskemål och skapar en av myndigheten kontrollerad flexibilitet inför den snabba utvecklingen av polymermaterial. En förpackningsavgift på engångsflaskor skulle vidare kunna användas för att i lämplig

form påskynda införandet av returflaskor och undvika strukturkonsekvenser.

Om engångsflaskan skulle avgiftsbeläggas också under den av föreningen yrkade övergångsperioden, så vill föreningen att den avgiften återgår till Svenska Bryggareföreningen. Därmed kan retursystemet till en del finansieras och strukturkonsekvenserna i branschen mildras.

Med hänvisning till punkt 1 i lagförslaget vill föreningen betona, att lagen bör omfatta alla drycker i flytande form, som erbjuds konsumenten. Föreningen vill också påpeka, att PET eller RETP är ett alldeles för snävt begrepp. Definitionen bör omfatta alla flaskor i polymermaterial.

Vad gäller punkten 2 anser föreningen att ett tillståndsförfarande är ett både enkelt och praktiskt förfaringssätt och att försäljningstillståndet förträdesvis bör sökas av tillverkaren (bryggerierna) eller importören. Vid

denna prövning är det viktigt att de befintliga retursystemen skyddas från inblandning av passande men sämre flaskor. Detta minskar systemets effektivitet, försämrar ekonomin och ökar miljöpåverkan.

Bryggareföreningen yrkar också på att beredas tillfälle att avge ett expertutlåtande vid tillståndsprövning av nya flaskor så att de befintliga retursystemens effektivitet ej äventyras.

ICA: Utöver de synpunkter som framförs i yttrande från Sveriges Livsmedelshandlareförbund (SSLF), vilka ICA i sin helhet delar, bör konkurrensaspekterna särskilt uppmärksammas. I den aktuella debatten om matpriserna efterlyses ständigt ökad konkurrens på olika marknader, så att en effektiv prispress upprätthålls. När det gäller dryckesmarknaden innebär introduktion av engångsförpackningar ökade möjligheter även för små bryggerier att via partihandeln sälja sina varor över större geografiska områden. Likaledes underlättades import. Två viktiga faktorer på en marknad där koncentrationen bland svenska producenter är osedvanligt hög. Den allra sista tiden har koncentrationen ökat ytterligare genom sammanslagningen av Procordia och Provendora.

Sveriges Speceri- och Livsmedelshandlars Förening: Ur livsmedelsdetaljhandelns och konsumentens synvinkel, är det viktigt att PET-flaskan, som är en bra dryckesförpackning, får finnas kvar på marknaden. Föreningen har funnit att den planerade återfyllningsbara PET-förpackningen bör kunna bli en bra ersättare för den engångs-PET-flaska som finns på den svenska marknaden.

Ett retursystem förutsätter dock en långt gången standardisering av flasktyper och storlekar. Detta för att hanteringskostnaderna är "färdig" med tanke på kontaminationsrisker, krympning, sprickbildning o. d., innan den släpps ut på marknaden. Föreningen anser därför att den tidsplan som målas upp i promemorian, för införande av totalt orcalistisk och på tok för snävt tilltagen.

Föreningen kan acceptera – och tror att det är nödvändigt – en succesiv introduktion av flegångs-PET och retursystem – men föreningen kan inte acceptera ett förbud mot nuvarande PET-förpackning förrän den nya PET-returflaskan kan ersätta engångsflaskan. Föreningen tror också att ett tidigt förbud mot PET-engångsflaskan på ett synnerligen olyckligt sätt skulle sätta den nuvarande konkurrenssituationen inom den svenska bryggerinärningen ur spel.

Ett tillstånds-förfarande beträffande PET-flegångsförpackningar tror föreningen är bra om det kopplas till tillverkaren av förpackningen. I detta sammanhang kan det vara på sin plats att påpeka att handelsorganisationer bör ges tillfälle att medverka i frågor som rör förpackningsutveckling.

Malt- och Läskedrycksförbundet: Malt- och Läskedrycksförbundet yrkar därför att, om departementets förslag genomförs, åtgärder vidtas för att anlägga en central disk-anläggning där alla bryggerier kan leverera förordnade flaskor och köpa diskade. En anläggning av detta slag förläggs lämpligast till tillverkaren av PET-flaskor. Genom en sådan lösning tillgodoses både grundläggande miljöhänsyn och kravet på konkurrensneutralitet.

Den tidsplan som anges i förslaget innebär att engångsflaskorna skall avvecklas senast den 1 juni 1991. Malt- och läskedrycksförbundet hävdar

att det t.o.m. tekniskt är omöjligt att genomföra en förändring av detta slag på denna korta tid. Med tanke på de mindre bryggeriernas utsatta situation krävs dessutom en rimlig tidsperiod för anpassning till de nya reglerna. Förbundet yrkar därför att avvecklingsperioden av PET-engångsflaskan förlängs till ett försäljningsstopp den 31 december 1992. Vidare bör mindre bryggerier efter individuell prövning kunna beviljas dispens från kravet i lagförslagets § 2, dvs. att flaskorna skall ingå i ett retursystem, under ytterligare ett år.

Lagförslaget innebär ett förbud mot försäljning av PET-flaskor av engångskaraktär. Förbundet menar att

en avgift vore ett effektivare sätt att anpassa marknaden till de nya kraven. En avgift, som betalas av leverantören, innebär en konkurrensnackdel och fungerar därför som en drivkraft för att anpassa sig till ett retursystem. Samtidigt ges på detta sätt en möjlighet för drabbade företag att klara en nödvändig övergångsperiod.

PLM: PLM är positiva till och har bidragit till att förverkliga regeringens intentioner genom att utveckla en återfyllningsbar PET-flaska, möjlig att föra ut på marknaden 1/6 1991.

Det är med andra ord ur allmän konkurrenssynpunkt viktigt att man inte genom ett förbud stänger möjligheten för förekomsten av en engångs-PET på den svenska marknaden. Givetvis skall denna kunna återsamlas för material- eller annan resursåtervinning i likhet med det system som används för aluminiumburkar.

Sveriges Livsmedelsindustriförbund: Utöver vad Svenska Bryggareföreningen framfört i sitt yttrande vill Sveriges Livsmedelsindustriförbund anföra följande. Införandet av ett retursystem för PET-flaskor kan bli ett konkurrens- och etableringshinder för små och medelstora läskedrycksproducerande företag. Retursystemet kräver nämligen en investering i en diskantläggning, som beräknas uppgå till minst 10 milj.kr. Detta är en investering som de nu producerade små och medelstora företagen har svårt att genomföra. Samtliga producerande företag bör därför garanterat kunna utnyttja diskantläggningarna. Ersättningen för utnyttjande av denna tjänst bör sättas på en sådan nivå att marknadstillträde möjliggörs.

Stiftelsen Håll Sverige Rent: Stiftelsen Håll Sverige Rent föreslår att i villkoren för ett kommande retursystem för PET-flaskor föreskrivs att 4 öre per tappning skall gå till åtgärder mot nedskräpning och andra närliggande miljövårdsåtgärder med den inriktning som i proposition 1989/90: 100, bilaga 16, redovisas för returburken av aluminium.

3 Lagtekniska synpunkter

Hovrätten för övre Norrland: 1 § Definitionen av dryck förefaller onödig med hänsyn till att därmed avses allt som rimligen kan saluföras som dryck.

2 § I paragrafen anges bl. a. att försäljningstillstånd får lämnas om flaskan omfattas av ett retursystem som innebär återanvändning av flaskan. Däremot sägs inte något om att det åligger sökanden att redogöra för den

tilltänkta distributionen och därvid klarlägga retur- och återanvändningsfunktionerna. Att detta är avsikten framgår emellertid av specialmotiveringen. Inte heller anges på vilken nivå i distributionskedjan det bör ankomma att göra ansökan. Promemorieförfattarna synes förutsätta att nu nämnda förhållanden kommer att framgå av särskilda föreskrifter som utfärdas med stöd av paragrafens tredje stycke. Att några sådana föreskrifter kommer att meddelas förefaller inte självklart. Vidare anser hovrätten att så pass grundläggande intentioner från lagstiftarens sida som det här är frågan om bör framgå direkt av lagen. Vad som i nu berörda avseende angivits i specialmotiveringen bör därför inarbetas under 2 §. Detta bör kunna ske utan att lagtexten blir nämnvärt tyngre än i förslaget.

3 § En återkallelse av ett försäljningstillstånd är uppenbarligen avsedd att kunna användas som en sanktion. Bestämmelser bör därför föras in under rubriken Ansvar m. m. Detta framstår som än angelägnare mot bakgrund av vad hovrätten i det följande säger om ansvarsregleringen.

8 § En utgångspunkt för all ansvarsreglering bör enligt hovrättens uppfattning vara att undvika onödig kriminalisering. Det är vidare angeläget att i en ansvarsreglering inte tillgripa strängare sanktioner än sådana som rimligen kan komma att tillämpas. Ett motsatt förfarande torde inte vara ägnat att på sikt upprätthålla respekten för regleringen. Mot denna bakgrund ställer sig hovrätten tveksam till om fängelse bör ingå i straffskalan för ifrågavarande typer av överträdelse. Ekonomiska sanktioner torde här vara lika effektiva instrument som fängelse. Det faktum att förslaget straffskala motsvarar den som finns i lagen (1982:349) om återvinning av vissa dryckesförpackningar av aluminium förändrar inte denna bedömning. Det bör observeras att det vid allvarliga överträdelse också bör vara möjligt att tillgripa företagsbot, vilket inte var möjligt då den sistnämnda lagen infördes. Hovrätten ifrågasätter också lämpligheten av att en underlåtenhet att efterkomma tillsynsmyndighetens begäran att få tillgång till handlingar och upplysningar skall kunna medföra straff. Visserligen är det så att böter eller fängelse kan följa för brott mot upplysningsplikten enligt miljöskyddslagen (1969:387) och lagen (1975:426) om kemiska produkter. I dessa fall rör det sig dock om miljö- och hälsovårdsintressen som är betydligt angelägnare än de som förevarande lagförslag skall värna om. Det är därför tveksamt om nyssnämnda lagar

bör tjäna som mönster beträffande lämpliga sanktioner vid brott mot upplysningsplikten enligt den föreslagna lagen. Enligt hovrättens mening bör möjligheterna att vitesförlägga och återkalla ett försäljningstillstånd vara tillräckligt starka medel för att säkerställa att tillsynsmyndigheterna får tillgång till erfoderliga uppgifter. Dessa sanktionsformer kan få kända ekonomiska följder för en tillståndshavare varför det till och med är möjligt att de skulle vara effektivare än straff. Om denna uppfattning godtas, bör bestämmelsen om återkallande av försäljningstillstånd justeras till att avse även det fallet att en tillståndshavare inte efterkommer en begäran från tillsynsmyndigheten enligt 5 §. Bestämmelsen bör vidare, som ovan framhållits, föras in under rubriken Ansvar m. m.

Kammarätten i Jönköping: I promemorian (s. 15) övervägs att i lagtext ge de föreskrifter som behövs, när det gäller försäljningen av drycker i retur-

flaskor. Kammarrätten finner på de skäl som angivits att ett tillståndssystem med tillsyn över enskilda företag är bättre än ett system med förutbestämda föreskrifter. Det noteras dock att enligt 2 § tredje stycket behövs föreskrifter, som huvudsakligen berör förfarandet.

En annan fråga som dock kan ställas i detta sammanhang är om det behövs regler för tillstånd och tillsyn för ett retursystem av PET-flaskor. Det behövs synbarligen inte för ett retursystem med 33 cl-flaskor av glas. I promemorian har angivits som skäl att regeringen därigenom kan säkerställa ambitionsnivån i fråga om återtagning av försålda förpackningar. — I lag (1982:349) om återvinning av dryckesförpackningar av aluminium finns i 1 § bestämmelser om att återvinning skall främjas genom ett pantssystem och i 2 och 3 §§ bestämmelser om tillstånd och villkor samt föreskrifter om avgift vid import. Ett företag — AB Svenska Returpack — har regeringens tillstånd att driva ett återvinningssystem för aluminiumburkar. — Den principiella skillnaden mellan hanteringen av aluminiumburkar och PET-flaskor är att burkarna återvinns och flaskorna skall återanvändas. Det kan ifrågasättas om denna skillnad motiverar ett helt tillsynssystem. De miljömässiga kraven skulle kunna tillgodoses genom förbud mot sådana förpackningar som inte kan återanvändas och genom ekonomiska styrmedel. Tillsyn över förpackningarnas hygieniska förhållanden skulle dessutom kunna ske genom livsmedelslagstiftningens bestämmelser. — När det gäller dryckesförpackningar av glas har returglasen en väsentlig andel. För de glasförpackningar, som inte återanvänds, finns ett återvinningssystem, som torde fungera utan en komplicerad tillstånds- och tillsynsadministration. Beträffande plastförpackningar finns ännu inte något motsvarande återvinningssystem. Det kan dock noteras att plastbäckarna för glasflaskor ingår i bryggerinäringens återanvändningssystem.

Det är förvisso angeläget att flesta möjliga plastförpackningar återanvänds. Det är sannolikt att ett retursystem i inledningsskedet blir effektivare med ett tillstånds- och förbudssystem på sätt som föreslås i promemorian. Kammarrätten har därför inte någon erinran mot att regler skapas på sätt som föreslås.

Kammarrätten granskar därefter lagförslaget och kommenterar det enligt följande.

1 § I specialmotiveringen till 1 § anges att de olika dryckerna skall förstås i den betydelse, som har angivits i lagen (1977:292) om tillverkning av drycker, m. m. På något sätt bör klargöras huruvida sådana alkoholfria drycker som frukt- och bärsafter (tulltaxenr 20.09) liksom mjölkprodukter skall ingå. Choklad, kaffe och te torde, som angivna i nämnda lag, inräknas som alkoholfria drycker.

2 § Det råder oklarhet om vem som skall söka tillstånd. Av promemorian (s 18) framgår att tillstånd söks av det företag i en distributionskedja som har bäst förutsättningar att etablera ett fungerande retur- och återanvändningssystem, dvs. i allmänhet dryckesproducenter eller importörer.

Såvitt kan förestås är det den dryckesproducent, som skall återfylla flaskan, som söker tillstånd. Detaljisten måste för att kunna gå fri från ansvar enligt 8 § förvissa sig om att tillstånd lämnats.

Vid prövning av en ansökan om försäljningstillstånd är det i första hand

det föreslagna retursystemet som skall bedömas. Därvid skall prövas om den föreslagna flaskan exempelvis är ändamålsenlig för återtagning, återfyllning och slutlig återvinning.

Det är väsentligt att godkända PET-flaskor skall kunna användas av mindre bryggerier och importörer på samma sätt som 33 cl returglas används generellt inom bryggerinäringen. Det bör därför vara önskvärt att näringslivets överenskommelse innehåller sådan bestämmelser att de små företagen i detta avseende inte upplever konkurrenshinder. Om ett bryggeri köper en flaska från ett förpackningsföretag och söker tillstånd för denna flaska och ett med denna flaska knutet retursystem, kan då ett annat bryggeri utan tillstånd sälja sina drycker i samma flaska.

Frågan är om hur tillstånd skall sökas för ett generellt verkande retursystem. Frågan om vem som skall söka tillstånd bör således förtydligas i lagen.

Som villkor enligt andra stycket bör regelmässigt ställas hur flaskan slutligt skall återvinnas.

I tredje stycket anges att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela särskilda föreskrifter om försäljningstillstånd. I promemorian anges som enda exempel på en sådan föreskrift att den kan gälla vilka uppgifter, som skall framgå av en ansökan. För en ansökans innehåll och förfarandet vid prövningen av en ansökan kan miljöskyddslagstiftningen stå som förebild. I 13 § miljöskyddslagen finns detaljerade bestämmelser om vad en ansökan skall innehålla. Promemorian ger inte besked om vad som bör krävas av en ansökan, vilket är en brist.

3 § Ett försäljningstillstånd får enligt förslaget återkallas på två grunder. Den andra grunden gäller om flaskor inte returneras och återanvänds på avsett sätt. Vad som avses med avsett sätt bör framgå av lag eller förordning och måste vara känt för sökanden vid tillståndsgivningen. Om så inte är fallet vore en bestämmelse som motsvarar 23 § första stycket 3. miljöskyddslagen att förorda. Om osäkerheten om framtiden är för stor bör tidsbegränsade tillstånd lämnas.

4–7 § Föreslagna tillsynsregler gäller såväl tillståndshavare som detaljister. På någon plats i lagtexten borde detaljistens förpliktelser tas in. Bland annat bör detaljist som säljer PET-flaska vara skyldig att ta emot returflaska f. v. b. till återanvändare.

Föreslagna tillsynsregler motsvarar vad som gäller i lagen (1985:426) om kemiska produkter med vissa förenklingar. Miljöskyddslagen innehåller väsentligt fler tillsynsbestämmelser bland annat om vilka myndigheter som skall utöva tillsynen. I promemorian saknas besked om vilket centralt ämbetsverk som skall handha tillståndsgivning och tillsyn och om det skall behövas en regional organisation för tillsynen, jämför 24 § i förslag till ny tobakslag (SOU 1990:29). Utöver osäkerheten om detta har kammarrätten ingen erinran mot förslaget i dessa delar.

8 § Den som bryter mot villkor, som har meddelats med stöd av lagen, kan inte straffas. Om exempel ett villkor är knutet till ett retursystem och tillståndshavaren bryter mot villkoret finns som motmedel föreläggande och förbud samt återkallelse av tillstånd. I såväl miljöskyddslagen som i lagen om kemiska produkter är åtsidosättande av villkor straffbelagt. I

promemorian borde ha utvecklats varför denna skillnad uppställts. Efter som promemorian dock endast kortfattat har beskrivit vilka villkor som kan komma i fråga, kan kammarrätten inte ta ställning till om det behövs en ansvarsbestämmelse, som går längre än som föreslagits.

En tillståndshavare kan inte straffas för att ett retursystem inte fungerar dvs. om det brister hos detaljister eller mellanhänder. Det kan ifrågasättas om inte en detaljist borde kunna straffas även för ett ej fungerande retur-system.

9 § Lagrådet har i några fall uttalat att erforderliga besvärsmåttbestämmelser bör ha sin plats i samma författning där de grundläggande bestämmelserna ges (prop. 1984/85:118 s. 69, som gällde lagen om kemiska produkter, och prop. 1987/88:93 s. 77, som gällde ny djurskyddslag). Visserligen uttalade föredragande statsrådet i prop till lagen om kemiska produkter (s. 73) att det både var förenligt med grundlagens krav och praktiskt lämpligt att de besvärsmåttbestämmelser, som har anknytning till den nya lagen, meddelas av regeringen. I djurskyddslagen däremot infördes på lagrådets inrådan en besvärsmåttbestämmelse.

Den från rättssäkerhetssynpunkt viktiga regleringen angående besvärsmåttbestämmelserna bör enligt kammarrättens bestämda uppfattning intagas i lag och inte förvisas till en förordning, jfr prop. 1987/88:93 s. 77.

Kammarrätten utgår från att en tillståndsansökan, som avslagits av ett centralt ämbetsverk, skall kunna överprövas av regeringen. Andra beslut bör om de gäller rättstillämpning i enskilt fall, exempelvis utdömande av vite, överprövas av förvaltningsdomstol vare sig ärendet öppnats hos miljö- och hälsoskyddsnämnd, länsstyrelse eller centralt ämbetsverk.

Förslag till

Lag om vissa dryckesförpackningar

Inledande bestämmelser

1 § Med PET-flaska avses i denna lag en flaska som är tillverkad av polyetylentereftalat.

Hanteringstillstånd

2 § För yrkesmässig överlåtelse av en konsumtionsfärdig dryck på PET-flaskor krävs ett särskilt hanteringstillstånd för den som tappar drycken på flaska.

Frågor om hanteringstillstånd prövas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

3 § För hanteringstillstånd krävs att PET-flaskan ingår i ett retursystem.

4 § En ansökan om hanteringstillstånd skall vara skriftlig. Av ansökan skall framgå hur retursystemet är avsett att vara utformat samt vilka åtgärder mot nedskräpning som avses att bli vidtagna.

5 § I samband med att ett hanteringstillstånd lämnas skall de villkor beslutas som behövs med hänsyn till miljön och resurshushållningen.

6 § Ett hanteringstillstånd får begränsas till viss tid.

7 § En PET-flaska skall vara försedd med uppgift om att den omfattas av ett godkänt retursystem.

8 § Om det finns särskilda skäl får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, i det enskilda fallet meddela undantag från tillståndsplikten.

Återkallelse av hanteringstillstånd

9 § Ett tillstånd får återkallas av den som har lämnat tillståndet, om villkoren i ett tillståndsbeslut i något väsentligt avseende inte har följts.

Tillsyn

10 § Den myndighet som regeringen bestämmer skall utöva tillsyn över efterlevnaden av denna lag och villkor som har meddelats med stöd av lagen. Regeringen får överlåta åt kommuner att utöva tillsyn.

11 § Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de handlingar och upplysningar som behövs för tillsynen.

12 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs i det enskilda fallet för att denna lag och villkor som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

Ett beslut om föreläggande eller förbud får förenas med vite.

Prop. 1990/91:71
Bilaga 3

13 § För tillsynen enligt denna lag har tillsynsmyndigheten rätt till tillträde till butikslokaler och andra utrymmen som används för försäljning av konsumtionsfärdig dryck eller för yrkesmässigt mottagande av PET-flaskor i retursystem.

Polismyndigheten skall lämna det biträde som behövs för tillsynen.

Avgifter

14 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva om avgifter för en myndighets verksamhet enligt denna lag. Regeringen får överlåta åt kommunerna att meddela föreskrifter om sådana avgifter.

Ansvar m. m.

15 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. försäljer dryck i PET-flaska som inte omfattas av hanteringstillstånd enligt denna lag,

2. underlåter att fullgöra vad som åligger honom enligt 11 §.

I ringa fall döms inte till ansvar.

Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

16 § Föreskrifter om överklagande av en myndighets beslut enligt denna lag meddelas av regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1991.

Lagrådet

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1990-11-22

Prop. 1990/91: 71

Bilaga 4

Närvarande: f. d. regeringsrådet Bengt O. Hamdahl, regeringsrådet Bertil Werner, justitierådet Ulf Gad.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 15 november 1990 har regeringen på hemställan av statsrådet Dahl beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag om vissa dryckesförpackningar.

Förslaget har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Stefan Rubenson.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.